



24.04.2023

Asia/20

§ 264

Lausunto Uudenmaan ELY-keskukselle Maurinkatu 1:n ja Liisankatu 1:n suojeluesityksestä ja Museoviraston lausunnosta

HEL 2023-000091 T 10 03 10

UUDELY/10725/2019

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Daniel Sazonovin ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Sijaintikartta
- 2 ELY-keskuksen lausuntopyyntö 3.2.2020
- 3 ELY-keskus, ilmoitus rakennussuojeluasian vireille tulosta 27.9.2019
- 4 Museoviraston lausunto 29.1.2020
- 5 As. Oy Pohjoisranta 22:n lausunto 25.2.2020
- 6 As. Oy Kiholinnan lausunto 28.2.2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus antaa Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle Maurinkatu 1:n ja Liisankatu 1:n suojeluesityksestä ja Museoviraston lausunnosta seuraavan lausunnon:

Kaupunginhallitus viittaa Museoviraston lausuntoon ja toteaa, että rakennusten suojelu rakennusperintölain nojalla on perusteltua. Suojelu on vireillä olevan asemakaavamuutoksen tavoitteiden mukaista eikä haittaa kaavoitusta.

Museoviraston esitys suojelun kohdentamiseksi ja tavoitteiksi on alkuperäisten kasarmirakennusten osalta perusteltu ja kattava. Suojelun



kohdentamisessa tulee ottaa huomioon kaavoituksen tavoitteet kiinteistöjen kehittämisen ja pihan täydennysrakentamisen osalta. Suojelun myötä olemassa olevien kohteiden kulttuuri- ja rakennushistorialliset arvot voidaan turvata ja luoda kaupunkiympäristöön uusi kerrostuma ympäristöön soveltuvalla tavalla.

Esittelijän perustelut

Lausuntopyyntö

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus) pyytää Helsingin kaupungin lausuntoa suojeluesityksestä ja Museoviraston lausunnosta. Lausuntoa on pyydetty 20.3.2023 mennessä. Lausunnon antamiselle varattua määräaikaa on pidennetty 2.5.2023 asti.

Suojeluesitys

Uudenmaan ELY-keskus on Senaatti-kiinteistöjen pyynnöstä käynnistänyt prosessin Maurinkatu 1:ssä ja Liisankatu 1:ssä sijaitsevien kahden kasarmirakennuksen suojelemiseksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain (498/2010) säännösten nojalla. Suomen valtion omistamat kohteet sijaitsevat Helsingin Kruununhaassa (kiinteistötunnus 91-1-20-9). Senaatti-kiinteistöt toimii omistajan hallinnollisena edustajana.

Rakennukset on suojeltu 18.9.1980 annetulla valtioneuvoston päätöksellä valtion omistamien kulttuurihistoriallisesti huomattavien rakennusten suojelusta annetun asetuksen nojalla (278/1965). Asetus on kumottu asetuksella valtion omistamien rakennusten suojelusta (480/1985), jolloin aiemman asetuksen nojalla tehdyt suojelupäätökset ovat jääneet voimaan. Asetus (480/1985) on kumottu rakennusperintölailla (498/2010), jonka 24 §:n 5 momentin mukaan lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla tehty päätös valtion omistaman rakennuksen suojelusta pysyy voimassa, kunnes rakennuksen suojelusta on päätetty rakennussuojelulain mukaisesti.

Valtion luopuessa kiinteistöstä on ELY-keskus käynnistänyt suojeluprosessin rakennusperintölain 11 §:n mukaisesti.

ELY-keskus varaa hallintolain (434/2003) 34 §:n 1 momentissa säädettyssä tarkoituksessa rakennusperintölain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettuille asianosaisille tilaisuuden lausunnon antamiseen rakennussuojeluesityksestä. Samalla varataan tilaisuus vastineen antamiseen Museoviraston lausunnosta.

Museovirasto toteaa lausunnossaan, että kohteella on rakennusperintölain 8 §:n tarkoittamaa valtakunnallista merkitystä edustavuuden



(kohta 3), historiallisen todistusvoimaisuuden (kohta 5) ja alkuperäisyyden (kohta 4) osalta. Museovirasto esittää lausunnossaan myös ehdotuksen suojelun kohdentamiseksi ja määräyksiksi. Suojelutarve kohdistuu rakennusten ulkoasuun, rakennusrunkoon, keskeisiin sisätiloihin ja kiinteään sisustukseen sekä kiinteistönrakojen mukaiseen pihapiiriin.

Korttelin muut taloyhtiöt ovat lausuneet suojeluasiasta. Asunto Oy Pohjoisranta 22 kannattaa lausunnossaan rakennusten suojelemista korostaen rakennusten avoimen ja niiden historialliseen käyttöön olennaisesti kuuluneen piha-alueen säilyttämistä avoimena. Lisäksi todetaan, että raskas lisärakentaminen olisi ilmeisessä ristiriidassa olemassa olevien rakennusten ja avoimen kentän suojelutavoitteiden osalta. Rakennusten sisätilojen suojelumääräysten tulisi mahdollistaa niiden käyttötarkoitus myös asumiskäyttöön mikäli se tehdään korkeatasoisin suunnitelmin ja yhteistyössä museoviraston kanssa. Laajat suojeltavat rakennukset mahdollistavat asunto- ja toimistokäytön. Asunto Oy Kiholinna, osoitteessa Pohjoisranta 20, kannattaa lausunnossaan Museoviraston ehdotusta rakennusten ja niiden ympäristön suojelumääräyksiksi. Yhtiö pitää tärkeänä kyseessä olevien rakennusten kehittämistä niiden arvon mukaisesti. Suojelun kohteena nyt oleviin historiallisiin arvorakennuksiin kuuluvana on myös suojeltava niiden miljöö erottamattomana osana oleva kulttuurihistoriallisesti merkittävä avoin puistomainen piha-alue. Yhtiö vastustaa massiivista täydennysrakentamista kyseiselle piha-alueelle.

Kohde ja kaavoitustilanne

Maurinkatu 1:n ja Liisankatu 1:n kaksi kasarmirakennusta sijaitsevat 1. kaupunginosan (Kruunuhaka) korttelin 20 tontilla 9. Kivirakenteinen kasarmikompleksi rakennettiin 1880-luvulla, arkkitehti Evert Lagerspetzin suunnittelemana. Rakennukset rakennettiin Uudenmaan pataljoonan käyttöön ja ne olivat ajanmukaiset ja edistykselliset teknisten järjestelmiensä osalta.

Vuonna 1900 yleisten rakennusten ylihallituksen arkkitehti Jac Ahrenberg suunnitteli rakennuksiin kolmannen kerroksen laajennukset. Rakennusten kolmatta kerrosta laajennettiin opetus- ja musiikkikomennuskuntia varten. Tarkk'ampujapataljoonat lakkautettiin 1900-luvun alussa. Rakennukset ovat olleet viime aikoihin asti Suomen puolustusvoimien käytössä.

1920-luvulla Liisankadun siipeen sijoittui Sotakorkeakoulu (nyk. Maanpuolustuskorkeakoulu), Sotatieteellinen keskuskirjasto, Sotahistoriallinen toimisto sekä Sota-arkisto. Maurinkadun siipi säilyi vielä kasarmina. Sotakorkeakoulu muutti pois 1998, minkä jälkeen Liisankadun tilat olivat Sotamuseon käytössä 2016 asti.



Helsingin yleiskaavassa 2016 tontti kuuluu Kantakaupunki C2 - alueeseen, jota kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena asumisen, kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, puistojen, virkistys- ja liikuntapalvelujen sekä kaupunkikulttuurin alueena.

Maurinkatu 1:n ja Liisankatu 1:n tontti kuuluu maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuuriympäristöön, Helsingin emipre-keskusta ja kivikaupunki.

Helsingin maanalaisessa yleiskaavassa nro 12704 (tullut voimaan 19.8.2021) tontti kuuluu keskustan maanalaisen kehittämisen kohdealueelle.

Voimassa olevassa asemakaavassa (nro 5014, vahvistettu 6.6.1962) kasarmirakennukset sijaitsevat yleisten rakennusten korttelialueella eikä rakennuksia ympäristöineen ole siinä suojeltu.

Alueella on voimassa rakennuskielto asemakaavan muuttamiseksi. Kielto kohdistuu rakennusten maantaso- ja 1. kerroksissa sijaitsevien myymälä-, liike- ja toimitilojen muuttamiseen asuinkäyttöön.

Maurinkatu 1 ja Liisankatu 1 tontilla on vireillä asemakaavan muutos, joka mahdollistaa olemassa olevien kasarmirakennusten käyttötarkoituksen muutoksen sekä täydennysrakentamista sisäpihalle ja Maurinkadun varteen. Tavoitteena on, että Sotamuseon käytössä olleet kasarmirakennukset suojellaan ja että niille löytyy suojelun puitteissa uusi käyttö. Lisäksi pyritään mahdollistamaan täydennysrakentaminen korttelissa ja sijoittamaan uusi päiväkotialueelle.

Suunnittelutilanne

Rakennuksen myyntiä ja siihen liittyvää suojelun lakkauttamista valmistellaan Senaatti-kiinteistöjen aloitteesta. Museovirasto ja ympäristöministeriö totesivat lausunnoissaan vuonna 2014 ja 2015, että rakennuksen luovuttamiselle valtiolta ei ole estettä. Tulevan omistajanvaihdoksen johdosta Uudenmaan ELY-keskus otti vuonna 2019 harkittavakseen kasarmirakennusten suojelemisen rakennusperintölain säännösten nojalla.

Museovirasto pitää osoitteessa Maurinkatu 1 ja Liisankatu 1 sijaitsevien kasarmirakennusten suojelua rakennusperintölain nojalla aiheellisena, koska kohde on valtakunnallisesti merkittävä. Asiaa koskevassa lausunnossaan (29.1.2020) virasto toteaa, että kasarmirakennuksilla on merkitystä osana Helsingin korkeatasoista varuskunta-arkkitehtuuria, sotilasrakentamisen historiaa sekä Yleisten rakennusten ylihallituksen suunnittelutyötä ja valtion rakennustoimea. Kasarmirakennuksilla on merkittävä rooli nuoren pääkaupungin näyttävässä julkisessa rakenta-



misessa sekä Kruununhaan kaupunginosan rakentumisessa. Lisäksi kohteella on rakennusperintölain tarkoittamaa merkitystä ilmentämällä Suomen maanpuolustuksen historiaa autonomian ja itsenäisyyden aikana sekä kohteiden alkuperäisyyden osalta. Suojelun tarve kohdistuu rakennusten ulkoasuun, rakennusrunkoon, keskeisiin sisätiloihin ja kiinteään sisustukseen sekä kiinteistönrajojen mukaiseen pihapiiriin.

Asemakaavoituspalvelu käynnisti vuonna 2019 keskustelut Senaatti-kiinteistöjen kanssa kohteen kehittämisen mahdollisuuksista. Asemakaavan muutosprosessi käynnistyi, koska käyttö korttelin arvotarkennuksissa päättyi ja valtio valmisteleekin kohteiden myyntiä. Kaavamuutoksen tavoitteena on, että Sotamuseon käytössä olleet kasarmirakennukset suojellaan ja että niille löytyy käyttötarkoitus, joka mahdollistaa arvokkaiden tilojen, rakenteiden ja julkisivujen säilymisen. Lisäksi pyritään mahdollistamaan täydennysrakentaminen korttelissa.

Kaavatyön yhteydessä suunnitellaan tonttijakoa, olemassa olevat kasarmirakennukset sijoittuvat yhdelle tontille ja suunnitellut uudisrakennukset toiselle tontille.

Osoitteessa Maurinkatu 1 ja Liisankatu 1 sijaitsevien kasarmirakennusten suojelu rakennusperintölain nojalla on perusteltua. Suojelu tulisi kohdentaa niin, että se mahdollistaa rakennuksen kunnostamisen uuteen käyttöön sekä siihen liittyvät lähiympäristön järjestelyt. Museoviraston ehdotuksessa suojelumääräyksiksi esitetään mm. että ”korjaamisen lähtökohtana on suojeltujen rakenteiden, rakennusosien, materiaalien ja pintojen säilyminen.” ja että ”rakennuksen korjaus- ja muutostöissä on kuultava Museovirastoa”. Määräykset antavat hyvät edellytykset jatkossa neuvotella kunnostuksen ja uudiskäytön edellyttämistä muutostöistä. Rakennuksen välistä piha-aluetta koskeva määräys, ”piha-alue on ylläpidettävä vaikutelmaltaan avoimena” saattaa rajoittaa lisärakentamista. Museovirasto on ollut mukana kaavaprosessissa ohjaamassa suunnitelmia ja on puoltanut maltillista täydennysrakentamista piha-alueella.

Saatu lausunto

Asiasta on saatu kaupunkiympäristölautakunnan lausunto. Esitys on lausunnon mukainen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi



24.04.2023

Asia/20

Liitteet

- 1 Sijaintikartta
- 2 ELY-keskuksen lausuntopyyntö 3.2.2020
- 3 ELY-keskus, ilmoitus rakennussuojeluasian vireille tulosta 27.9.2019
- 4 Museoviraston lausunto 29.1.2020
- 5 As. Oy Pohjoisranta 22:n lausunto 25.2.2020
- 6 As. Oy Kiholinnan lausunto 28.2.2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Otteen liitteet Esitysteksti

Päätöshistoria

Kaupunkiympäristölautakunta 28.02.2023 § 121

HEL 2023-000091 T 10 03 10

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi lausunnon kaupunginhallitukselle:

Kaupunkiympäristölautakunta puolsi Museoviraston lausuntoa ja näkee että kohteiden suojele rakennusperintölain nojalla on perusteltua. Suojele on vireillä olevan asemakaavamuutoksen tavoitteiden mukaista eikä haittaa kaavoitusta.

Kaupunkiympäristölautakunta katsoi, että Museoviraston esitys suojelelu kohdentamiseksi ja tavoitteiksi on alkuperäisen kasarmirakennusten osalta perusteltu ja kattava, eikä kaupunkiympäristölautakunnalla ole siihen huomautettavaa. Suojelelu kohdentamisessa tulee ottaa huomioon kaavoituksen tavoitteet kiinteistöjen kehittämisen ja pihan täydennysrakentamisen osalta. Suojelelu myötä olemassa olevien kohteiden kulttuuri- ja rakennushistorialliset arvot voidaan turvata ja luoda kaupunkiympäristöön uusi kerrostuma ympäristöön soveltuvalla tavalla.

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Ville Lehmuskoski

Lisätiedot

Irene Siljama, arkkitehti, puhelin: 09 310 33174
irene.siljama(a)hel.fi